

Βρυξέλλες, 22 Δεκεμβρίου 2022
(OR. en)

16322/22

Διοργανικός φάκελος:
2022/0426 (COD)

DROIPEN 172
COPEN 466
JAI 1742
FREMP 283
SOC 703
CODEC 2110

ΠΡΟΤΑΣΗ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	19 Δεκεμβρίου 2022
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 732 final
Θέμα:	Πρόταση ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 732 final.

σνημμ.: COM(2022) 732 final

Βρυξέλλες, 19.12.2022
COM(2022) 732 final

2022/0426 (COD)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της

{SEC(2022) 445 final} - {SWD(2022) 425 final} - {SWD(2022) 426 final} -
{SWD(2022) 427 final} - {SWD(2022) 428 final}

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- **Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης**

Η παρούσα πρόταση καθορίζει σειρά μέτρων για την καλύτερη πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της βάσει του νομικού πλαισίου που ισχύει στην Ένωση, και συγκεκριμένα της οδηγίας 2011/36/ΕΕ¹ (στο εξής: οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων). Η οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων παρέχει ένα γενικό πλαίσιο της ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, θεσπίζοντας ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και θεσπίζοντας διατάξεις για την ενίσχυση της πρόληψης αυτού του εγκλήματος και της προστασίας των θυμάτων, λαμβανομένης παράλληλα υπόψη της διάστασης του φύλου². Η οδηγία προβλέπει κοινούς κανόνες της ΕΕ σχετικά με: i) την ποινικοποίηση, τη διερεύνηση και τη δίωξη της εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένου του ορισμού των αδικημάτων, των ποινών και των κυρώσεων· ii) την παροχή συνδρομής και στήριξης στα θύματα εμπορίας ανθρώπων, καθώς και την προστασία τους· και iii) την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων³.

Η έκδοση της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων τον Απρίλιο του 2011 αποτέλεσε βασική εξέλιξη για την ενίσχυση των προσπαθειών της ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της. Αποτέλεσε σημαντικό βήμα προς την εναρμόνιση των σχετικών κανόνων σε όλα τα κράτη μέλη. Ωστόσο, από το 2011 έχουν ανακύψει ή αποκτήσει μεγαλύτερη σημασία ορισμένες προκλήσεις. Οι προκλήσεις αυτές αντιμετωπίζονται μέσω αυτής της στοχευμένης αναθεώρησης της οδηγίας.

Η ορθή και ολοκληρωμένη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο και η πλήρης εφαρμογή της εξακολουθούν να αποτελούν προτεραιότητα για την Επιτροπή. Μετά την έκδοση της έκθεσης για τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο⁴, η Επιτροπή συνέχισε τη συνεργασία με τα κράτη μέλη και δεσμεύτηκε να κάνει χρήση των εξουσιών που της ανατίθενται από τις Συνθήκες για να διασφαλίσει την πλήρη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την πλήρη εφαρμογή των διατάξεών της. Υιοθετώντας μια πολυτομεακή και ολοκληρωμένη προσέγγιση, η Επιτροπή ενέκρινε τη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας

¹ Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου ([EE L 101 της 15.4.2011, σ. 1](#)).

² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Συνδυασμός χάρτη πορείας αξιολόγησης και αρχικής εκτίμησης επιπτώσεων. Αριθ. αναφ. Ares(2021)4984017 – 05/08/2021. Διατίθεται στη [διεύθυνση](#).

³ Έρευνα: Ερώτηση 38, 2 εθνικές αρμόδιες αρχές (FR, LU), 2 εθνικοί εισηγητές (EL, RO), 2 αρχές επιβολής του νόμου (EL, IE), 4 άλλες (BG, 2 από ES, MT), 2 οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (BE, MT).

⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016), Έκθεση σχετικά με την αξιολόγηση του κατά πόσον τα κράτη μέλη έχουν λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν με την οδηγία 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 1 [[COM\(2016\) 722 final](#)].

ανθρώπων 2021-2025⁵, στην οποία καθορίζονται λεπτομερείς δράσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της εφαρμογής των σχετικών διατάξεων της οδηγίας 2011/36/ΕΕ. Παρέχει ισχυρή πολιτική απόκριση για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, από την πρόληψη και την προστασία των θυμάτων έως τη δίωξη και την καταδίκη των διακινητών.

Οι μορφές εκμετάλλευσης έχουν εξελιχθεί από το 2011. Η σεξουαλική και εργασιακή εκμετάλλευση αποτελούν σταθερά τους κύριους σκοπούς της εμπορίας ανθρώπων. Η εμπορία ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση αποτελεί σε συνεχή βάση την πλέον διαδεδομένη μορφή εκμετάλλευσης στην ΕΕ, η οποία αντιπροσωπεύει πάνω από το ήμισυ του συνόλου των θυμάτων και πλήττει κυρίως γυναίκες και κορίτσια⁶. Η εμπορία ανθρώπων με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση αποτελεί τη δεύτερη συχνότερη μορφή εμπορίας στην ΕΕ, με τον αριθμό των θυμάτων να αυξάνεται ταχέως και σχεδόν να διπλασιάζεται την τελευταία πενταετία⁷. Ωστόσο, η εμπορία ανθρώπων για άλλους σκοπούς έχει αυξηθεί με την πάροδο του χρόνου τόσο όσον αφορά τις μορφές εκμετάλλευσης που περιλαμβάνονται ήδη στην οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (επαιτεία, εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων και αφαίρεση οργάνων) όσο και τις μορφές που δεν αναφέρονται ρητά σε αυτήν (συμπεριλαμβανομένων του καταναγκαστικού γάμου και της παράνομης υιοθεσίας). Το συνολικό ποσοστό άλλων σκοπών εκμετάλλευσης αντιπροσωπεύει πάνω από το 10 % του συνόλου των θυμάτων. Η παρούσα πρόταση επιδιώκει να επεκτείνει τον ενδεικτικό κατάλογο των μορφών εκμετάλλευσης που αναφέρονται ρητά στην οδηγία, ώστε να συμπεριλαμβάνει τον καταναγκαστικό γάμο και την παράνομη υιοθεσία, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα εθνικά νομικά συστήματα καλύπτουν τον αυξανόμενο αριθμό των σκοπών της εμπορίας ανθρώπων.

Οι τρόποι δράσης των διακινητών, οι οποίοι συχνά δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο του οργανωμένου εγκλήματος, έχουν επίσης εξελιχθεί με αποτέλεσμα να αυξάνεται η απειλή της εμπορίας ανθρώπων. Η πρόοδος στην τεχνολογία επιτρέπει στους διακινητές να στρατολογήσουν, να διαφημίζουν και να εκμεταλλεύονται τα θύματα εξ αποστάσεως, καθώς και να ανταλλάσσουν ευρέως υλικό εκμετάλλευσης στο διαδίκτυο. Τα ίδια τεχνολογικά μέσα καθιστούν δυσκολότερη την ανίχνευση του εγκλήματος, τον εντοπισμό των δραστών και τον εντοπισμό των χρημάτων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη αδικημάτων και των κερδών που προκύπτουν από το έγκλημα. Η παρούσα πρόταση επιδιώκει να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που θέτει η αυξανόμενη ψηφιοποίηση της εμπορίας ανθρώπων και να ενισχύσει την αντίδραση του ποινικού δικαίου σε αδικήματα που διευκολύνονται από την τεχνολογία. Ιδίως τα τελευταία χρόνια, τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων οργανισμών της ΕΕ, αρχών επιβολής του νόμου και δικαστικών αρχών, διεθνών οργανισμών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, έχουν τονίσει την ανησυχία για τον αυξανόμενο αριθμό αδικημάτων εμπορίας ανθρώπων που διαπράττονται ή διευκολύνονται μέσω τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών.

⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2021-2025 [[COM\(2021\) 171 final της 14.4.2021](#)].

⁶ Το 51 % του συνόλου των θυμάτων στην ΕΕ κατά την περίοδο 2019-2020 έπασαν θύματα εμπορίας με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση. Η συντριπτική πλειονότητα είναι γυναικείου φύλου (88 %), εκ των οποίων το 73 % είναι γυναίκες και το 27 % κορίτσια. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Report on the progress made in the progress made in the fight against trafficking in human beings (Fourth Report) [Έκθεση σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (τέταρτη έκθεση)], [να προστεθεί η παραπομπή, μόλις εκδοθεί].

⁷ Το 28 % των θυμάτων στην ΕΕ κατά την περίοδο 2019-2020 έπασαν θύματα εμπορίας με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση, ποσοστό που αντιπροσωπεύει σημαντική αύξηση σε σύγκριση με την περίοδο 2017-2018 (15 %). Ο.π.

Το προαιρετικό καθεστώς κυρώσεων κατά νομικών προσώπων που ισχύει επί του παρόντος, καθώς και ο βαθμός στον οποίο έχει μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο και εφαρμόζεται στα κράτη μέλη, δεν ανταποκρίνεται επαρκώς στους στόχους της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Ενώ εξακολουθεί να διασφαλίζει ότι οι κυρώσεις είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές, η παρούσα πρόταση επιδιώκει να ενισχύσει την αντίδραση της ποινικής δικαιοσύνης σε αδικήματα εμπορίας ανθρώπων που διαπράττονται προς όφελος νομικών προσώπων, αντικαθιστώντας το προαιρετικό καθεστώς κυρώσεων με δύο διαφορετικά υποχρεωτικά καθεστώτα που εφαρμόζονται σε περίπτωση απλών αδικημάτων και διακεκριμένων αδικημάτων.

Η έκδοση της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων το 2011 προηγείται χρονικά του νομικού πλαισίου της ΕΕ για τη δέσμευση και τη δήμευση. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτείνει να επικαιροποιηθεί η αναφορά στον εντοπισμό, στη δέσμευση, τη διαχείριση και τη δήμευση των προϊόντων, με ρητή αναφορά στους κανόνες της ΕΕ για τα θέματα αυτά.

Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης όσον αφορά τις πρακτικές έγκαιρου εντοπισμού και παραπομπής των κρατών μελών, τόσο σε εθνικό όσο και σε διασυνοριακό επίπεδο. Ειδικότερα, δεν διαθέτουν όλα τα κράτη μέλη εθνικό μηχανισμό παραπομπής και η δομή και η λειτουργία των εν λόγω μηχανισμών διαφέρει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των κρατών μελών. Η παρούσα πρόταση επιδιώκει να διασφαλίσει ότι όλα τα κράτη μέλη θεσπίζουν, με νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις, εθνικό μηχανισμό παραπομπής, με σκοπό τον εξορθολογισμό της λειτουργίας των σχετικών εθνικών θεσμικών οργάνων και την περαιτέρω εναρμόνιση των δομών και των πρακτικών τους, όσον αφορά την παραπομπή των θυμάτων σε κατάλληλα συστήματα συνδρομής και υποστήριξης. Αυτό θα αποτελέσει επίσης το πρώτο βήμα προς τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού μηχανισμού παραπομπής.

Οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από πρόσφατες μελέτες και διαβουλεύσεις με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη δείχνουν ότι η ζήτηση που ευνοεί την εμπορία ανθρώπων δεν έχει μειωθεί παρά τον πλούτο των σχετικών δραστηριοτήτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και ευαισθητοποίησης, καθώς και τη μεταφορά του άρθρου 18 παράγραφος 4 της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στο εθνικό δίκαιο ορισμένων κρατών μελών. Παρά τις πολυμερείς προσπάθειες, εξακολουθεί να υπάρχει ζήτηση για σεξουαλικές υπηρεσίες, φθηνό εργατικό δυναμικό και προϊόντα. Αυτή, με τη σειρά της, τροφοδοτεί την εμπορία ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική και εργασιακή εκμετάλλευση. Η παρούσα πρόταση αποσκοπεί στην περαιτέρω εναρμόνιση μεταξύ των κρατών μελών με σκοπό τη μείωση της ζήτησης. Η πρόταση αναγνωρίζει επίσης ότι το ποινικό δίκαιο αποτελεί μέρος μόνο της αντίδρασης που σχετίζεται με τη μείωση της ζήτησης και θα πρέπει να συνεχίσει να συνοδεύεται από δραστηριότητες εκπαίδευσης, κατάρτισης και ευαισθητοποίησης, σύμφωνα με την οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Η εμπορία ανθρώπων είναι σύνθετο έγκλημα. Για την κατάλληλη αντιμετώπισή του, είναι εξαιρετικά σημαντικό η δράση να βασίζεται σε συνεκτικά και αξιόπιστα δεδομένα. Όπως και σε άλλους τομείς εγκληματικότητας, εκτιμάται ότι σημαντικό μέρος των περιπτώσεων εμπορίας ανθρώπων δεν καταγγέλλονται. Αυτός είναι ένας από τους παράγοντες που εμποδίζουν την πλήρη κατανόηση της έκτασης της εμπορίας ανθρώπων εντός της ΕΕ. Επιπλέον, υπάρχουν σημαντικά κενά στη συλλογή δεδομένων για τις αναφερθείσες περιπτώσεις, και τα στατιστικά στοιχεία που συλλέγονται από την Επιτροπή δημοσιοποιούνται με σημαντική καθυστέρηση μετά την περίοδο αναφοράς. Η παρούσα πρόταση έχει ως στόχο να επιβάλει στα κράτη μέλη την απαίτηση να συλλέγουν και να

υποβάλλουν στην Επιτροπή δεδομένα σχετικά με την εμπορία ανθρώπων κάθε χρόνο, και να εναρμονίσει περαιτέρω τη συλλογή δεδομένων, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητάς τους και την επιτάχυνση της δημοσίευσης των εκθέσεων δεδομένων.

- **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων εκδόθηκε στις 15 Απριλίου 2011. Έκτοτε δεν έχει τροποποιηθεί ή αναθεωρηθεί. Η στρατηγική για την Ένωση Ασφάλειας⁸ του Ιουλίου του 2020 αναγνωρίζει τις προκλήσεις όσον αφορά την ταυτοποίηση, τη δίωξη και την καταδίκη της εμπορίας ανθρώπων και ανακοίνωσε μια νέα ολοκληρωμένη προσέγγιση για την καταπολέμηση αυτού του εγκλήματος. Η στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2021-2025 τόνισε ότι η πλήρης μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και η πλήρης εφαρμογή της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων εξακολουθούν να αποτελούν προτεραιότητα της Επιτροπής. Ζήτησε δε την αξιολόγηση της εφαρμογής της οδηγίας και, εάν κριθεί απαραίτητο, με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, την αναθεώρησή της.

Τα νομοθετικά μέτρα που περιλαμβάνονται στην παρούσα πρόταση, καθώς και τα μη νομοθετικά μέτρα που θα τη συνοδεύουν, συνάδουν πλήρως με τις προτεραιότητες της στρατηγικής: μείωση της ζήτησης που ευνοεί την εμπορία ανθρώπων· διατάραξη του μοντέλου του εγκλήματος προκειμένου να δοθεί τέλος στην εκμετάλλευση των θυμάτων· προστασία, στήριξη και ενδυνάμωση των θυμάτων, κυρίως των γυναικών και των παιδιών· και αντιμετώπιση της διεθνούς διάστασης του εγκλήματος. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις αφορούν επιλεγμένα ζητήματα. Αποσκοπούν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του πλαισίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων αυτού του εγκλήματος και καταρτίστηκαν με συνεκτικό τρόπο για να το συμπληρώσουν.

Η παρούσα πρόταση θεσπίζει κανόνες που βασίζονται στην πείρα των κρατών μελών όσον αφορά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Εξετάζει τις εξελίξεις που σημειώθηκαν από το 2011 και τις πλέον πρόσφατες τάσεις που παρατηρήθηκαν στον τομέα της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, λαμβανομένων υπόψη των προτάσεων για βελτιώσεις που διατυπώθηκαν από ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών. Ως εκ τούτου, η παρούσα πρόταση παρέχει ένα πλαίσιο που θα επιτρέψει στα εθνικά νομικά συστήματα των κρατών μελών να είναι επικαιροποιημένα και καλύτερα εξοπλισμένα για την αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων.

Η πρόταση καταγράφει τα πορίσματα που παρουσίασε η Επιτροπή μέσω της ανά διετία υποβολής εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στις ενέργειες για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, σύμφωνα με τα άρθρα 19 και 20 της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Τροφοδοτείται δε με πληροφορίες από τις συνεδριάσεις του δικτύου εθνικών εισηγητών και ισοδύναμων μηχανισμών της ΕΕ για την εμπορία ανθρώπων και της πλατφόρμας της κοινωνίας των πολιτών της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, από συναντήσεις με τους οργανισμούς της ΕΕ, από την αξιολόγηση⁹ και την εκτίμηση των επιπτώσεων¹⁰ της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και από πολυάριθμες διασκέψεις, συνεδριάσεις και ανταλλαγές με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη. Στις προτεινόμενες τροποποιήσεις λαμβάνονται επίσης

⁸ COM(2020) 605 final.

⁹ SWD(2022) 427.

¹⁰ SWD (2022) 425.

υπόψη σχετικές υφιστάμενες μελέτες και εκθέσεις που έχουν δημοσιευθεί από περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς.

Η παρούσα πρόταση αντικατοπτρίζει τη δέσμευση της Επιτροπής να παρακολουθεί στενά την ορθή και πλήρη μεταφορά της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στο εθνικό δίκαιο και την αποτελεσματικότητα της εθνικής νομοθεσίας για τη μεταφορά της στο εθνικό δίκαιο. Η Επιτροπή θα βασιστεί στις πληροφορίες που διαβιβάζουν τα κράτη μέλη κατά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο. Όσον αφορά τους νέους κανόνες σχετικά με την εν γνώσει χρήση υπηρεσιών που προέρχονται από εκμετάλλευση, η Επιτροπή θα παρακολουθεί τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και τον αντίκτυπο της εθνικής νομοθεσίας. Εντός [πέντε ετών από την προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο], η Επιτροπή θα υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έκθεση στην οποία θα αξιολογείται το κατά πόσον τα κράτη μέλη έχουν λάβει τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν με τους νέους κανόνες, καθώς και ο αντίκτυπος των εν λόγω μέτρων.

Η παρούσα πρόταση συνάδει πλήρως με το πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών του 2000 για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της διακίνησης προσώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, το οποίο συμπληρώνει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος, στην οποία είναι συμβαλλόμενα μέρη η Ευρωπαϊκή Ένωση και όλα τα κράτη μέλη της.

• Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης

Από την αξιολόγηση της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων διαπιστώθηκε ότι η νομική πράξη συνάδει με τις σχετικές νομοθετικές πράξεις της ΕΕ. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις συνάδουν επίσης με τους στόχους πολιτικής που επιδιώκει η Ένωση και ιδίως με τα εξής:

- το κανονιστικό πλαίσιο για τα ελάχιστα πρότυπα σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας, ειδικότερα δε την οδηγία 2012/29/ΕΕ¹¹.
- το πλαίσιο σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών, ειδικότερα δε την οδηγία 2009/52/ΕΚ¹².
- το κανονιστικό πλαίσιο το οποίο ρυθμίζει την έκδοση τίτλου παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές, ειδικότερα δε την οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου¹³.

¹¹ Οδηγία 2012/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλακιδίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου ([ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 57](#)).

¹² Οδηγία 2009/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2009, σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών ([ΕΕ L 168 της 30.6.2009, σ. 24](#)).

¹³ Οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές ([ΕΕ L 261 της 6.8.2004, σ. 19](#)).

- το πλαίσιο ποινικού δικαίου για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας, ειδικότερα δε την οδηγία 2011/93/ΕΕ¹⁴, καθώς και το πλαίσιο σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) ΧΧΧΧ/ΥΥΥ¹⁵ [*πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση κανόνων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών*].
- το πλαίσιο για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων, ειδικότερα δε την οδηγία ΕΕ/ΧΧ/ΥΥ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [*προτεινόμενη οδηγία για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων*]¹⁶.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Η παρούσα πρόταση τροποποιεί την οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Ως εκ τούτου, βασίζεται στο άρθρο 82 παράγραφος 2 και στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, τα οποία αποτελούν τις νομικές βάσεις της τροποποιημένης πράξης.

• Επικουρικότητα

Σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, όπως αυτές διατυπώνονται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι στόχοι της πρότασης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορούν, ως εκ τούτου, να επιτευχθούν καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και τους υφιστάμενους κανόνες της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να θεσπίζουν ή να διατηρούν μέτρα αυστηρότερα από εκείνα που προβλέπονται στο δίκαιο της Ένωσης.

Το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της θεσπίστηκε σε επίπεδο Ένωσης πρώτα με την απόφαση-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου¹⁷ και στη συνέχεια με την οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Η αυτόνομη δράση των κρατών μελών δεν μπορεί να επιτύχει βελτίωση του ισχύοντος πλαισίου. Στο πλαίσιο της εκτίμησης των επιπτώσεων της παρούσας πρότασης διενεργήθηκε ενδελεχής έλεγχος της επικουρικότητας. Η διασυνοριακή διάσταση της εμπορίας ανθρώπων αφορά την ιθαγένεια των θυμάτων και τους τρόπους δράσης των εγκληματικών δικτύων που διαπράττουν το έγκλημα. Η συλλογή δεδομένων που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της αξιολόγησης δείχνει ότι το 43 % των θυμάτων στην ΕΕ ήταν πολίτες τρίτης χώρας, που συχνά πέφτουν θύματα εμπορίας από υπηκόους τρίτων χωρών. Η διασυνοριακή διάσταση αντικατοπτρίζεται επίσης στον αυξανόμενο αριθμό επιχειρήσεων και ημερών δράσης που υποστηρίζονται από την Ευρώπη και στην αύξηση κατά περισσότερο από 50 % του αριθμού των υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων που έχουν καταχωριστεί στη Eurojust από το 2015. Διάφορα στοιχεία των

¹⁴ Οδηγία 2011/93/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου ([ΕΕ L 335 της 17.12.2011, σ. 1](#)).

¹⁵ COM (2022) 209.

¹⁶ COM (2022) 245.

¹⁷ Απόφαση πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 2002, για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ([ΕΕ L 203 της 1.8.2002, σ. 1](#)).

αδικημάτων εμπορίας ανθρώπων μπορούν να λαμβάνουν χώρα σε διαφορετικά κράτη μέλη και/ή τρίτες χώρες. Προκειμένου να βελτιωθεί η αντιμετώπιση των εγκληματικών δραστηριοτήτων, η διασυνοριακή επιβολή του νόμου και η δικαστική συνεργασία απαιτούν εναρμόνιση της σχετικής εθνικής νομοθεσίας και συστηματική ανταλλαγή ορθών πρακτικών. Ως εκ τούτου, η διακρατική συνεργασία βασίζεται όλο και περισσότερο σε κοινούς κανόνες της ΕΕ σε διάφορους τομείς εγκληματικότητας, οι οποίοι θα πρέπει να συνεχίσουν να περιλαμβάνουν την εμπορία ανθρώπων.

Η αυξημένη σημασία της διαδικτυακής διάστασης του εγκλήματος δικαιολογεί επίσης τη δράση της ΕΕ. Το διαδίκτυο, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι διαδικτυακές πλατφόρμες παρέχουν στους διακινητές την ευκαιρία να στρατολογούν, να ελέγχουν, να μεταφέρουν και να εκμεταλλεύονται θύματα, να μεταφέρουν κέρδη και να προσεγγίζουν τους χρήστες παντού χωρίς να διασχίζουν σύνορα και παραμένοντας προστατευμένοι πίσω από μια οθόνη. Η δράση σε επίπεδο Ένωσης επιτρέπει στις αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών να διερευνούν και να διώκουν αποτελεσματικότερα τα αδικήματα που διευκολύνονται με τη χρήση της τεχνολογίας, μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών, μεταξύ άλλων, όσον αφορά τη συλλογή ψηφιακών αποδεικτικών στοιχείων και τις οικονομικής φύσεως έρευνες.

- **Αναλογικότητα**

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις περιορίζονται σε ό,τι είναι αναγκαίο για την ενίσχυση του πλαισίου της ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της. Δεν υπερβαίνουν το μέτρο του αναγκαίου για την επίτευξη των εν λόγω στόχων. Η πρόταση βασίζεται σε ήδη ισχύοντες κανόνες, οι οποίοι συνάδουν με την αρχή της αναλογικότητας. Η λεπτομερής περιγραφή των εναλλακτικών μέτρων που θα μπορούσαν να είχαν ληφθεί για την επίτευξη των στόχων της παρούσας πρότασης παρέχεται στη συνοδευτική εκτίμηση των επιπτώσεων.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν μορφές εκμετάλλευσης που επί του παρόντος δεν αναφέρονται ρητά στην οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, προτείνεται να προστεθούν ρητά ο καταναγκαστικός γάμος και η παράνομη υιοθεσία. Η προτεινόμενη προσθήκη αυτών των μορφών εκμετάλλευσης, οι οποίες αναφέρονται ήδη στις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας, θεωρείται αναλογική αντίδραση στην αύξηση του ποσοστού των περιπτώσεων εμπορίας ανθρώπων για άλλους σκοπούς πέραν της σεξουαλικής και εργασιακής εκμετάλλευσης.

Η διαδικτυακή διάσταση του εγκλήματος καλύπτεται ήδη έμμεσα από τις ισχύουσες διατάξεις της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, οι οποίες δεν κάνουν διάκριση μεταξύ αδικημάτων που διαπράττονται εντός ή εκτός διαδικτύου. Προτείνεται να αναφέρεται ρητά ότι οι εκ προθέσεως τελούμενες πράξεις, τα μέσα και ο σκοπός των αδικημάτων εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει να περιλαμβάνουν πράξεις που διαπράττονται μέσω τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών. Στόχος της τροποποίησης αυτής είναι να ενισχυθεί η ποινική αντιμετώπιση μίας από τις σοβαρότερες αλλαγές που συντελέστηκαν στο τοπίο των απειλών σ' αυτόν τον τομέα εγκληματικότητας μετά την έκδοση της οδηγίας. Το επίπεδο των ποινών θα παραμείνει το ίδιο για τα απλά αδικήματα, παρότι δεν απαγορεύεται στα κράτη μέλη να θεσπίσουν αυστηρότερο καθεστώς.

Όσον αφορά τις κυρώσεις κατά νομικών προσώπων, προτείνεται να θεσπιστεί υποχρεωτικό καθεστώς κυρώσεων για τα απλά αδικήματα, για τον αποκλεισμό από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις ή επιδοτήσεις και το προσωρινό ή οριστικό κλείσιμο των εγκαταστάσεων που

χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη των αδικημάτων. Οι κυρώσεις αυτές συγκαταλέγονται στο προαιρετικό καθεστώς της ισχύουσας οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Θεσπίστηκε ένα περαιτέρω υποχρεωτικό καθεστώς κυρώσεων για αδικήματα που επιβαρύνονται από τις περιστάσεις του άρθρου 4 παράγραφος 2, το οποίο περιλαμβάνει μέτρα προσωρινής ή οριστικής απαγόρευσης της άσκησης εμπορικής δραστηριότητας· θέση υπό δικαστική εποπτεία· και δικαστική εκκαθάριση. Οι κυρώσεις αυτές αποτελούσαν επίσης μέρος του προαιρετικού καθεστώτος κυρώσεων για τα νομικά πρόσωπα στο πλαίσιο της ισχύουσας οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Τα μέτρα αυτά επιτρέπουν την ενίσχυση της δικαστικής αντιμετώπισης των αδικημάτων εμπορίας ανθρώπων που διαπράττονται από νομικά πρόσωπα, με την υιοθέτηση παράλληλα μιας αναλογικής προσέγγισης όσον αφορά τις κυρώσεις, η οποία βασίζεται στην υποχρεωτική μεταφορά όλων των μέτρων στο εθνικό δίκαιο, αλλά συνεπάγεται ότι τα διακεκριμένα αδικήματα αντιμετωπίζονται με αυστηρότερες κυρώσεις από εκείνες που προβλέπονται για τα απλά αδικήματα.

Η επίσημη θέσπιση εθνικού μηχανισμού παραπομπής μέσω εθνικών νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων θεωρείται ελάχιστο μέτρο για την ενίσχυση της παραπομπής των εντοπισθέντων θυμάτων, καθώς βασίζεται στην προϋπάρχουσα υποχρέωση βάσει του άρθρου 11 παράγραφος 4 της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, που απαιτεί από τα κράτη μέλη να προβούν στη σύσταση κατάλληλων μηχανισμών που αποβλέπουν στον έγκαιρο εντοπισμό θυμάτων και στην παροχή συνδρομής και βοήθειας σ' αυτά, σε συνεργασία με τις σχετικές οργανώσεις στήριξης. Η επισημοποίηση των μηχανισμών παραπομπής αποσκοπεί στην ενίσχυση του έγκαιρου εντοπισμού και της άμεσης παραπομπής σε υπηρεσίες συνδρομής και στήριξης. Προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα του μέτρου αυτού, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ορίσουν εθνικά σημεία επαφής, αρμόδια για τον προσδιορισμό των αρμόδιων υπηρεσιών και τον συντονισμό της παραπομπής των θυμάτων σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

Η τροποποίηση με την οποία καθίσταται ποινικό αδίκημα η χρήση υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης εν γνώσει του ότι το πρόσωπο είναι θύμα αδικήματος εμπορίας ανθρώπων (δηλαδή η εν γνώσει χρήση υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης) αποτελεί αναλογικό νομοθετικό μέτρο που αποσκοπεί στην αποτελεσματικότερη πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων μέσω της αποθάρρυνσης της ζήτησης, σύμφωνα με τους στόχους της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να υιοθετήσουν αυστηρότερες προσεγγίσεις όσον αφορά τη χρήση των υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη ότι τα μέτρα μείωσης της ζήτησης δεν περιορίζονται στην αντίδραση του ποινικού δικαίου, αλλά περιλαμβάνουν μη νομοθετικά μέτρα σύμφωνα με την οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, δηλαδή εκστρατείες εκπαίδευσης, κατάρτισης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.

Η απαίτηση για ετήσια συλλογή δεδομένων αποτελεί ελάχιστο μέτρο που αποσκοπεί στη βελτίωση της συλλογής πληροφοριών και στατιστικών σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο. Το μέτρο αυτό θα συντομεύσει τις περιόδους αναφοράς από δύο έτη σε ένα έτος και θα διασφαλίσει επικαιροποιημένη παρακολούθηση που δεν παρεμποδίζεται από το χρονικό διάστημα μεταξύ του τέλους της περιόδου αναφοράς της συλλογής δεδομένων και της δημοσίευσης της έκθεσης (επί του παρόντος δύο έτη). Οι ελάχιστες κατηγορίες συλλογής δεδομένων που περιλαμβάνονται στην τροποποίηση αντιστοιχούν σε εκείνες που συλλέγονται επί του παρόντος σε διετή βάση από την Επιτροπή.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Η παρούσα πρόταση αποτελεί τροποποίηση της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και, ως εκ τούτου, είναι οδηγία.

Δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικά μέσα, νομοθετικά ή επιχειρησιακά, για την επίτευξη των στόχων της παρούσας πρότασης, δηλαδή τη βελτίωση του υφιστάμενου πλαισίου που επιτρέπει την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την προστασία των θυμάτων αυτού του εγκλήματος.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Εκ των υστέρων αξιολογήσεις / έλεγχοι καταλληλότητας της ισχύουσας νομοθεσίας**

Η Επιτροπή διενήργησε αξιολόγηση της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, η οποία ήταν μία από τις βασικές δράσεις που προβλέπονται στη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2021-2025¹⁸. Η αξιολόγηση βασίστηκε στη συλλογή στοιχείων που διενήργησε η Eurostat για την περίοδο 2013-2020, σε έκθεση σχετικά με τη μεταφορά της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων σε εθνικό επίπεδο και την εφαρμογή της στα κράτη μέλη, στην ανοικτή δημόσια διαβούλευση, στις ανταλλαγές με τους οργανισμούς της ΕΕ, τα κράτη μέλη και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, σε εκθέσεις και έγγραφα που δημοσιεύτηκαν ή υποβλήθηκαν από διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς.

Από την αξιολόγηση διαπιστώθηκε ότι η οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων υπήρξε αποτελεσματική για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και για την ενίσχυση της προστασίας των θυμάτων αυτού του εγκλήματος. Διαπιστώθηκε επίσης ότι η οδηγία είναι αποτελεσματική όσον αφορά τα οφέλη που αποφέρει σε σύγκριση με το κόστος που συνεπάγεται η έκδοση, η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και η εφαρμογή της. Θεωρήθηκε ότι συνάδει με όλες τις σχετικές ενωσιακές και διεθνείς δραστηριότητες. Η αξιολόγηση ανέδειξε την προστιθέμενη αξία για την ΕΕ σε σχέση με τη βελτίωση της διασυννοριακής συνεργασίας, μεταξύ άλλων, με τους οργανισμούς της ΕΕ. Οι στόχοι της οδηγίας παραμένουν επίκαιροι. Ωστόσο, ορισμένες προκλήσεις και εξελίξεις χρειάζεται να αντιμετωπιστούν περαιτέρω.

Η αξιολόγηση επισήμανε ότι αρκετές εξελίξεις που σημειώθηκαν μετά την έκδοση της οδηγίας είχαν σημαντικές επιπτώσεις στο τοπίο της εμπορίας ανθρώπων. Οι τεχνολογικές εξελίξεις και η επέκταση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης δημιούργησαν νέες ευκαιρίες για τους διακινητές να στρατολογήσουν θύματα στο διαδίκτυο, να ασκούν εξ αποστάσεως έλεγχο επ' αυτών και να προσεγγίζουν ευρύ κοινό χρηστών μέσω ευρείας διάδοσης υλικού εκμετάλλευσης. Η οικονομική ύφεση που προκλήθηκε από την πανδημία COVID-19 και την ενεργειακή κρίση θα μπορούσε να αυξήσει τη ζήτηση για φθινό εργατικό δυναμικό και σεξουαλικές υπηρεσίες, οι οποίες τροφοδοτούν την εργασιακή και σεξουαλική εκμετάλλευση. Οι πόλεμοι, ιδίως η στρατιωτική επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, αυξάνουν τις ευκαιρίες για τους διακινητές να εκμεταλλευτούν την ευάλωτη κατάσταση των

¹⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2021-2025 [[COM\(2021\) 171 final της 14.4.2021](#)].

ανθρώπων, ιδίως των γυναικών και των παιδιών που εγκαταλείπουν τη χώρα τους.

Λόγω των νέων εξελίξεων, στην αξιολόγηση εντοπίστηκαν τομείς που επιδέχονται βελτίωση όσον αφορά το νομικό πλαίσιο. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η αντιμετώπιση μορφών εκμετάλλευσης που δεν αναφέρονται ρητά στην οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, η αντιμετώπιση της διαδικτυακής διάστασης του εγκλήματος, η ενίσχυση της αντίδρασης της ποινικής δικαιοσύνης σε αδικήματα που διαπράττονται από νομικά πρόσωπα, η βελτίωση της μείωσης της ζήτησης, ο έγκαιρος εντοπισμός των θυμάτων και η συλλογή δεδομένων.

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Ο συνδυασμός χάρτη πορείας αξιολόγησης και αρχικής εκτίμησης των επιπτώσεων για την πρωτοβουλία δημοσιεύθηκε από τη ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων (ΓΔ HOME) στην ιστοσελίδα της Επιτροπής «Πείτε την άποψή σας»¹⁹ στις 5 Αυγούστου 2021 έως τις 16 Σεπτεμβρίου 2021. Η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις από 36 ενδιαφερόμενα μέρη.

Η Επιτροπή επιδίωξε να εξασφαλίσει ευρεία συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου πολιτικής της παρούσας πρωτοβουλίας, μέσω μιας σειράς στοχευμένων διαβουλεύσεων (διμερείς επαφές, συναντήσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη, γραπτές διαβουλεύσεις). Πραγματοποιήθηκαν διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη και εκπροσώπους των δημόσιων αρχών τους, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο του δικτύου εθνικών εισηγητών και ισοδύναμων μηχανισμών της ΕΕ για την εμπορία ανθρώπων· με τους αντιπροσώπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου· τους οργανισμούς της ΕΕ, ιδίως τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Ευρωπόλ), τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης (Eurojust), τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (CEPOL), τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA), τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA), τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Σημαιοφυλακής και Ακτοφυλακής (FRONTEX), το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) και την Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας (ELA)· εκπροσώπους σχετικών περιφερειακών και διεθνών οργανισμών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων· εκπροσώπους οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο της πλατφόρμας της κοινωνίας των πολιτών της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Η Επιτροπή διεξήγαγε επίσης δημόσια διαβούλευση με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών, αποδεικτικών στοιχείων και απόψεων σχετικά με ζητήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή και την αξιολόγηση της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Τα στοιχεία συγκεντρώθηκαν μέσω ερωτηματολογίου που κάλυπτε την αξιολόγηση της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την πιθανή αναθεώρησή της. Ελήφθησαν 124 απαντήσεις, πέραν των 75 αυτοτελών απαντήσεων.

- **Συλλογή και χρήση εμπειρογνώσεως**

Η παρούσα πρόταση βασίζεται σε στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στο πλαίσιο της αξιολόγησης και της εκτίμησης των επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένων διαβουλεύσεων με τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών και με εμπειρογνώμονες σχετικά με την εμπορία ανθρώπων. Στις διαβουλεύσεις συμμετείχαν εθνικοί εισηγητές και ισοδύναμοι μηχανισμοί,

¹⁹ [Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων — αναθεώρηση των κανόνων της ΕΕ \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-communications/infographic/interactives/2021/08/01/01_en.pdf).

αρχές επιβολής του νόμου και δικαστικές αρχές, εθνικές αρχές αρμόδιες για τις κοινωνικές υπηρεσίες, οργανισμοί της ΕΕ, διεθνείς οργανισμοί, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ενώσεις εργοδοτών και εμπειρογνώμονες, μεταξύ άλλων, από την ακαδημαϊκή κοινότητα.

Η πρόταση λαμβάνει υπόψη τις σχετικές ανταλλαγές και τα πορίσματα μελετών που έχουν διεξαχθεί από περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς, καθώς και από μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση²⁰.

• **Εκτίμηση επιπτώσεων**

Η εκτίμηση των επιπτώσεων που συνοδεύει την παρούσα πρόταση βασίζεται στα πορίσματα της αξιολόγησης που διενήργησε η Επιτροπή. Εξέτασε τις ακόλουθες επιλογές:

- Δέσμη μη νομοθετικών μέτρων, η οποία θα παρέχει περαιτέρω στήριξη στα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και θα συμβάλει στην ενίσχυση του νομικού πλαισίου και του πλαισίου πολιτικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Με βάση τη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2021-2025, θα περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός κόμβου γνώσης και εμπειρογνώσας· δράσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της συνεργασίας με εταιρείες τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένων των πλατφορμών μέσων κοινωνικής δικτύωσης· τη σύσταση ομάδας εστίασης εισαγγελέων που ειδικεύονται στην εμπορία ανθρώπων· και τη διοργάνωση εκστρατείας ευαισθητοποίησης σε επίπεδο ΕΕ.
- Δέσμη νομοθετικών αλλαγών που θα εκσυγχρονίσουν την οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, προκειμένου να αντιμετωπιστούν καλύτερα οι προκλήσεις που έχουν αποκτήσει μεγαλύτερη σημασία μετά την έκδοσή της. Θα περιλαμβάνει την αντιμετώπιση της διαδικτυακής διάστασης του εγκλήματος· τη συμπερίληψη νέων μορφών εκμετάλλευσης στον ορισμό· την ενίσχυση του καθεστώτος κυρώσεων κατά νομικών προσώπων και του νομικού πλαισίου που σχετίζεται με την ποινικοποίηση της χρήσης υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης· τη θέσπιση επίσημων εθνικών μηχανισμών παραπομπής μέσω νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων και τον ορισμό εθνικών σημείων επαφής για την παραπομπή· την απαίτηση για τα κράτη μέλη να θεσπίσουν αδίκημα σχετικά με τη χρήση υπηρεσιών που παρέχονται από θύματα εμπορίας ανθρώπων και την απαίτηση για τα κράτη μέλη να συλλέγουν και να υποβάλλουν στοιχεία σχετικά με τους δείκτες εμπορίας ανθρώπων κάθε χρόνο.
- Δέσμη μέτρων που συνδυάζει τα μη νομοθετικά και τα νομοθετικά μέτρα που περιγράφονται ανωτέρω.

Η εκτίμηση των επιπτώσεων διαπίστωσε ότι η τρίτη επιλογή, ο συνδυασμός νομοθετικών και μη νομοθετικών μέτρων, θα ήταν αποτελεσματικότερη για την ενίσχυση του ισχύοντος πλαισίου απ' ό,τι τα μέτρα μίας μόνο τυπολογίας.

²⁰ Η Επιτροπή ανέθεσε επίσης την εκπόνηση μελέτης για την υποστήριξη της αξιολόγησης της οδηγίας για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και την εκπόνηση εκτίμησης των επιπτώσεων της νομοθετικής πρότασης επί του θέματος. Η μελέτη εκπονήθηκε από εξωτερικούς συμβούλους στο διάστημα από τις 27 Οκτωβρίου 2021 έως τις 21 Ιουλίου 2022.

Προκειμένου να ενισχυθεί η αντίδραση της ποινικής δικαιοσύνης στην εμπορία ανθρώπων, μεταξύ άλλων σε διασυνοριακό πλαίσιο, έχουν προσδιοριστεί τρία νομοθετικά μέτρα: i) ρητή αναφορά στη διαδικτυακή διάσταση στην οδηγία· ii) ρητή αναφορά στον καταναγκαστικό γάμο και την παράνομη υιοθεσία στον κατάλογο των μορφών εκμετάλλευσης· iii) θέσπιση δύο υποχρεωτικών καθεστώτων κυρώσεων κατά νομικών προσώπων, ένα για την επιβολή κυρώσεων για απλά αδικήματα και ένα για την επιβολή κυρώσεων για διακεκριμένα αδικήματα. Προσδιορίστηκαν επίσης μη νομοθετικά μέτρα: i) προώθηση της συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των εταιρειών διαδικτύου στο πλαίσιο του φόρουμ της ΕΕ για το διαδίκτυο· και ii) δημιουργία ομάδας εστίασης ειδικών εισαγγελέων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Όσον αφορά τη διασφάλιση ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων λαμβάνουν επαρκή συνδρομή, στήριξη και προστασία, το προσδιορισθέν νομοθετικό μέτρο αφορά την απαίτηση για τα κράτη μέλη να επισημοποιήσουν τη θέσπιση εθνικών μηχανισμών παραπομπής και να δημιουργήσουν εθνικά σημεία επαφής για την παραπομπή των θυμάτων σε κατάλληλες υπηρεσίες συνδρομής, στήριξης και προστασίας. Αυτό συνοδεύεται από ένα μη νομοθετικό μέτρο, το οποίο είναι η κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για τους εθνικούς μηχανισμούς παραπομπής.

Προκειμένου να μειωθεί η ζήτηση για υπηρεσίες που ευνοούν όλες τις μορφές εκμετάλλευσης, το προσδιορισθέν νομοθετικό μέτρο είναι να καταστεί ποινικό αδίκημα η χρήση υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης εν γνώσει του ότι το πρόσωπο είναι θύμα αδικήματος εμπορίας ανθρώπων. Σύμφωνα με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά τη μείωση της ζήτησης, αυτή θα συμπληρωθεί με ένα μη νομοθετικό μέτρο, μια εκστρατεία ευαισθητοποίησης σε επίπεδο ΕΕ με στόχο την αποθάρρυνση της ζήτησης που ευνοεί την εμπορία ανθρώπων.

Όσον αφορά τον οριζόντιο στόχο της διασφάλισης επαρκούς πρόληψης και ανίχνευσης, καθώς και της βελτίωσης της παρακολούθησης της εμπορίας ανθρώπων στην ΕΕ, το νομοθετικό μέτρο που προσδιορίζεται απαιτεί ετήσια συλλογή δεδομένων σχετικά με την εμπορία ανθρώπων. Αυτό συνοδεύεται από δύο μη νομοθετικά μέτρα: i) κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με την εμπορία ανθρώπων στην ΕΕ· και ii) δημιουργία κόμβου γνώσης και εμπειρογνωσίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Η προτιμώμενη επιλογή που παρουσιάζεται ανωτέρω αποσκοπεί στη βελτίωση της ικανότητας των κρατών μελών να καταπολεμήσουν αποτελεσματικότερα την εμπορία ανθρώπων, ιδίως σε σχέση με τις απειλές και τις τάσεις που έχουν εμφανιστεί ή εξελιχθεί μετά την έκδοση της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Οι κοινοί και εναρμονισμένοι κανόνες που περιλαμβάνονται στην παρούσα τροποποίηση αναμένεται να ενισχύσουν τη διασυνοριακή συνεργασία στις έρευνες, τις διώξεις και την παροχή συνδρομής και στήριξης στα θύματα αδικημάτων εμπορίας ανθρώπων. Τα μη νομοθετικά μέτρα που συνοδεύουν τις νομοθετικές τροποποιήσεις αποσκοπούν στην περαιτέρω στήριξη των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή της οδηγίας και της στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2021-2025.

- **Καταλληλότητα και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου**

Σύμφωνα με το πρόγραμμα της Επιτροπής για τη βελτίωση της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου (REFIT), όλες οι πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην αναθεώρηση υφιστάμενης νομοθεσίας της ΕΕ θα πρέπει να επιδιώκουν την

απλούστευση και την επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων πολιτικής με πιο αποδοτικό τρόπο (δηλαδή, με τη μείωση του περιττού κανονιστικού κόστους και της διοικητικής επιβάρυνσης στα κράτη μέλη). Η εκτίμηση των επιπτώσεων κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα μέτρα που προβλέπονται στην προτεινόμενη οδηγία θα έχουν περιορισμένη επιβάρυνση, η οποία θα αντισταθμιστεί από τον θετικό αντίκτυπο των προτεινόμενων μέτρων.

Οι προτεινόμενες στοχευμένες τροποποιήσεις της οδηγίας αποσκοπούν στη βελτίωση της ικανότητας των κρατών μελών να καταπολεμούν αποτελεσματικότερα την εμπορία ανθρώπων, ιδίως σε σχέση με τις απειλές και τις τάσεις που έχουν εμφανιστεί και εξελιχθεί μετά την έκδοση της οδηγίας. Η πρωτοβουλία θα εναρμονίσει περαιτέρω το νομικό τοπίο για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων σε όλα τα κράτη μέλη. Οι νέοι κανόνες αναμένεται να ενισχύσουν τη διασυνοριακή συνεργασία, όσον αφορά τις έρευνες και τις διώξεις, καθώς και την παροχή συνδρομής και στήριξης στα θύματα.

• **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Το άρθρο 6 παράγραφος 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει ότι η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που περιέχονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το άρθρο 5 του Χάρτη απαγορεύει ρητά τη δουλεία, την καταναγκαστική εργασία και την εμπορία ανθρώπων.

Τα προτεινόμενα μέτρα περιλαμβάνουν νομικές διατάξεις για την κατάλληλη αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με το εν λόγω έγκλημα και για τη στήριξη και την προστασία των θυμάτων. Η ρητή συμπερίληψη επιπλέον μορφών εκμετάλλευσης, οι διατάξεις σχετικά με τη διεθνή διάσταση του εγκλήματος, το καθεστώς κυρώσεων κατά των νομικών προσώπων και η ποινικοποίηση της εν γνώσει χρήσης των υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης αποσκοπούν στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων. Οι διατάξεις αυτές, καθώς και η επισημοποίηση των εθνικών μηχανισμών παραπομπής, αποσκοπούν στη διεύρυνση της προστασίας των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. Η προστασία των θυμάτων έχει αντίκτυπο σε άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως η προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, το δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου, η απαγόρευση των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, καθώς και το δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια.

Τα νομοθετικά μέτρα αναλύθηκαν δεόντως και αξιολογήθηκαν θετικά, μεταξύ άλλων, υπό το πρίσμα των δικαιωμάτων του παιδιού, της απαγόρευσης της παιδικής εργασίας, των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, του δικαιώματος ασύλου, της προστασίας από την απομάκρυνση, την απέλαση ή την έκδοση, της αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών.

Οι διατάξεις που θεσπίζουν νέα αδικήματα ή κυρώσεις ή τροποποιούν τον ορισμό του εγκλήματος αναλύθηκαν διεξοδικά υπό το πρίσμα του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτης δίκης, του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος υπεράσπισης, των αρχών της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιόποινων πράξεων και ποινών, καθώς και του δικαιώματος να μην δικάζεται ή να μην τιμωρείται κανείς ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η πρόταση δεν έχει δημοσιονομικές επιπτώσεις για τον προϋπολογισμό της Ένωσης.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Σύμφωνα με το άρθρο 2 της παρούσας πρότασης, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θέσουν σε ισχύ τις απαραίτητες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με αυτήν το αργότερο έως [δύο έτη μετά την έναρξη ισχύος της οδηγίας] και να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων.

Η Επιτροπή θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί τον αντίκτυπο της παρούσας πρότασης μέσω μηχανισμών που ήδη λειτουργούν σύμφωνα με την ισχύουσα οδηγία. Τα καθήκοντα των εθνικών εισηγητών και των ισοδύναμων μηχανισμών θα παραμείνουν τα ίδια βάσει του άρθρου 19 της οδηγίας: στάθμιση των αποτελεσμάτων των ενεργειών κατά της εμπορίας, καθώς και της συγκέντρωσης στατιστικών στοιχείων σε στενή συνεργασία με τις σχετικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτόν, καθώς και υποβολή εκθέσεων στον συντονιστή δράσης της ΕΕ κατά της εμπορίας ανθρώπων στο πλαίσιο της υποβολής εκθέσεων από την Επιτροπή ανά διετία σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Αυτό θα περιλαμβάνει την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των επιπτώσεων της παρούσας πρωτοβουλίας.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να πραγματοποιεί τις διετείς συνεδριάσεις του δικτύου εθνικών εισηγητών και της πλατφόρμας της κοινωνίας των πολιτών της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και συνεδριάσεις με οργανισμούς της ΕΕ που εργάζονται για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Οι ανταλλαγές αυτές θα συμβάλουν επίσης στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση.

Η παρούσα πρόταση εισάγει νέα «αδικήματα σχετικά με τη χρήση υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης εν γνώσει του ότι το πρόσωπο είναι θύμα αδικήματος που αφορά την εμπορία ανθρώπων». Σύμφωνα με το προτεινόμενο άρθρο 23 παράγραφος 3, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έκθεση στην οποία αξιολογείται το κατά πόσον τα κράτη μέλη έχουν λάβει τα απαραίτητα μέτρα για τη συμμόρφωση προς τους νέους κανόνες και ο αντίκτυπος των εν λόγω μέτρων.

- **Επεξηγηματικά έγγραφα**

Για να εξασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, θα ήταν απαραίτητο το επεξηγηματικό έγγραφο, π.χ. υπό μορφή πινάκων αντιστοιχίας, όπως απαιτείται από την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-543/17. Η νομοθεσία για τη μεταφορά της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στο εθνικό δίκαιο σπανίως περιορίζεται σε ένα ενιαίο νομικό κείμενο, καθώς οι διατάξεις συχνά ενσωματώνονται σε διαφορετικές εθνικές πράξεις. Για τον λόγο αυτόν, είναι αναγκαίο τα κράτη μέλη να υποβάλουν επεξηγηματικό έγγραφο που θα κοινοποιεί στην Επιτροπή το κείμενο των διατάξεων που θεσπίζονται για τη μεταφορά της παρούσας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, τον τρόπο με τον οποίο οι εν λόγω διατάξεις αλληλεπιδρούν με τις διατάξεις που έχουν θεσπιστεί για τη μεταφορά της οδηγίας 2011/36/ΕΕ στο εθνικό δίκαιο και με τις διατάξεις που καλύπτονται από άλλες σχετικές πολιτικές της Ένωσης, όπως αναφέρεται στο τμήμα 1 της αιτιολογικής έκθεσης της παρούσας νομοθετικής πράξης.

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Οι τροποποιήσεις της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στοχεύουν στα

ακόλουθα σημεία:

- α) Συμπερίληψη του καταναγκαστικού γάμου ως ειδικής μορφής βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών, καθώς και της παράνομης υιοθεσίας στον κατάλογο των ελάχιστων μορφών εκμετάλλευσης

Επί του παρόντος, στο άρθρο 2 παράγραφος 3 παρατίθεται ενδεικτικός κατάλογος μορφών εκμετάλλευσης, ο οποίος περιλαμβάνει την εκμετάλλευση της εκπόρνευσης άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την καταναγκαστική παροχή εργασίας ή υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της επαιτείας, της δουλείας ή άλλων πρακτικών παρεμφερών προς τη δουλεία και της οικιακής δουλείας, καθώς και την εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων ή την αφαίρεση οργάνων.

Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν δείχνουν ότι τα αδικήματα εμπορίας ανθρώπων που διαπράχθηκαν για άλλους σκοπούς πέραν της σεξουαλικής και εργασιακής εκμετάλλευσης εξελίσσονται σταθερά μετά την έκδοση της οδηγίας, αντιπροσωπεύοντας το 11 % του συνόλου των θυμάτων στην ΕΕ το 2020. Επιπλέον, μολονότι ο κατάλογος του άρθρου 2 παράγραφος 3 είναι ενδεικτικός, δεδομένου ότι περιλαμβάνει τις «ελάχιστες» μορφές εκμετάλλευσης, και παρά το γεγονός ότι η αιτιολογική σκέψη 11 διευκρινίζει ότι ο ορισμός καλύπτει την εμπορία ανθρώπων για άλλες συμπεριφορές, όπως η παράνομη υιοθεσία ή ο καταναγκαστικός γάμος, τα κράτη μέλη έχουν την τάση να περιορίζουν τη μεταφορά της εν λόγω διάταξης στο εθνικό δίκαιο, αναφέροντας μόνο τις μορφές εκμετάλλευσης που περιλαμβάνονται ρητά στο άρθρο 2 παράγραφος 3.

Λαμβανομένων υπόψη των δεδομένων που έχουν συλλεχθεί σχετικά με άλλους σκοπούς εμπορίας ανθρώπων πέραν της σεξουαλικής και εργασιακής εκμετάλλευσης, η Επιτροπή προτείνει να συμπεριληφθούν ρητά ο καταναγκαστικός γάμος και η παράνομη υιοθεσία στον ενδεικτικό κατάλογο των μορφών εκμετάλλευσης του άρθρου 2 παράγραφος 3. Αυτό θα εξοπλίσει καλύτερα τα νομικά συστήματα των κρατών μελών, καθώς και τις αρχές επιβολής του νόμου και τις δικαστικές αρχές τους, ώστε να καταπολεμήσουν αποτελεσματικά την εμπορία ανθρώπων για τους σκοπούς αυτών των δύο μορφών εκμετάλλευσης.

- β) Ρητή αναφορά στη διαδικτυακή διάσταση στο πλαίσιο της οδηγίας

Τα στοιχεία των αδικημάτων εμπορίας ανθρώπων που ορίζονται στην οδηγία περιλαμβάνουν τις εκ προθέσεως τελούμενες πράξεις και τα μέσα του άρθρου 2 παράγραφος 1, καθώς και τις μορφές εκμετάλλευσης του άρθρου 2 παράγραφος 3. Οι ισχύουσες διατάξεις δεν κάνουν καμία αναφορά στο αν τα εν λόγω στοιχεία πρέπει να πραγματοποιούνται εντός ή εκτός διαδικτύου προκειμένου να ποινικοποιηθούν και να τιμωρηθούν.

Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των αρχών επιβολής του νόμου, διεθνών οργανισμών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, εκφράζουν την έντονη ανησυχία τους για τον αυξανόμενο αριθμό των αδικημάτων που διαπράττονται ή διευκολύνονται μέσω τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών. Οι εν λόγω τεχνολογίες παρέχουν μια πλατφόρμα για τη διενέργεια των εκ προθέσεως τελούμενων πράξεων (στρατολόγηση, οργάνωση ή διεξαγωγή της μεταφοράς, της διακίνησης, της στέγασης ή της υποδοχής προσώπων, συμπεριλαμβανομένης και της ανταλλαγής ή της μεταβίβασης εξουσίας επί των θυμάτων), τουλάχιστον ορισμένων από τα μέσα (εξαναγκασμός, απάτη, παραπλάνηση, κατάχρηση εξουσίας ή ευάλωτης θέσης ή με πληρωμή ή αποδοχή χρημάτων ή άλλων απολαβών για την εξασφάλιση της συναίνεσης προσώπου κατέχοντος εξουσία επί ενός άλλου) ή ορισμένων μορφών εκμετάλλευσης (ιδίως σεξουαλικής εκμετάλλευσης).

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή προτείνει να προστεθεί ένα νέο άρθρο 2α, το οποίο θα αναφέρει ρητά ότι οι εκ προθέσεως τελούμενες πράξεις και τα μέσα που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1, καθώς και η εκμετάλλευση όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 3, περιλαμβάνουν πράξεις που διαπράττονται μέσω τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών. Με τον τρόπο αυτόν θα διασφαλιστεί ότι η διαδικτυακή διάσταση του εγκλήματος λαμβάνεται υπόψη για κάθε στοιχείο των αδικημάτων εμπορίας ανθρώπων.

γ) Θέσπιση υποχρεωτικού καθεστώτος κυρώσεων κατά νομικών προσώπων το οποίο διαφοροποιείται όσον αφορά τα απλά αδικήματα και τα διακεκριμένα αδικήματα

Επί του παρόντος, το άρθρο 6 ορίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι το νομικό πρόσωπο το οποίο υπέχει ευθύνη για αδικήματα εμπορίας ανθρώπων υπόκειται σε αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται χρηματικές ποινές ποινικής ή μη ποινικής φύσης. Το άρθρο 6 προσθέτει ότι οι κυρώσεις αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν πέντε μέτρα τα οποία είναι προαιρετικά για τα κράτη μέλη όσον αφορά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο: α) αποκλεισμός από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις· β) μέτρα προσωρινής ή οριστικής απαγόρευσης της άσκησης εμπορικής δραστηριότητας· γ) θέση υπό δικαστική εποπτεία· δ) δικαστική εκκαθάριση· ε) προσωρινό ή οριστικό κλείσιμο των εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του αδικήματος.

Από την αξιολόγηση της μεταφοράς του εν λόγω άρθρου στο εθνικό δίκαιο προκύπτει ότι, ενώ όλα τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει χρηματικές ποινές ή πρόστιμα (σύμφωνα με το υποχρεωτικό μέρος της διάταξης), μόνο μια μειονότητα κρατών μελών έχουν μεταφέρει στο εθνικό τους δίκαιο όλα τα προαιρετικά μέτρα, τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν μεταφέρει στο εθνικό τους δίκαιο μόνο ορισμένα, και αρκετά κράτη μέλη δεν έχουν μεταφέρει κανένα στο εθνικό τους δίκαιο. Η Επιτροπή θεωρεί ότι είναι ζωτικής σημασίας να ενισχυθεί η δράση κατά των νομικών προσώπων προς το συμφέρον των οποίων διαπράττονται αδικήματα εμπορίας ανθρώπων. Η θέσπιση υποχρεωτικού καθεστώτος ενισχύει την πτυχή της αντίδρασης που αφορά την ποινική δικαιοσύνη. Ταυτόχρονα, είναι αναγκαίο να υιοθετηθεί αναλογική προσέγγιση, σύμφωνα με το ισχύον άρθρο 6.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτείνει να τροποποιηθεί το άρθρο 6 και σε αυτό να ορίζεται, αντί του καταλόγου των προαιρετικών κυρώσεων, ότι οι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις περιλαμβάνουν, κατά περίπτωση, τον αποκλεισμό από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις ή επιδοτήσεις και το προσωρινό ή οριστικό κλείσιμο των εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του αδικήματος. Αυτό είναι το καθεστώς που εφαρμόζεται όταν τα νομικά πρόσωπα υπέχουν ευθύνη για απλό αδίκημα εμπορίας ανθρώπων. Η προσθήκη των επιδοτήσεων συμπληρώνει και επεκτείνει τον ισχύοντα προαιρετικό κατάλογο κυρώσεων, με σκοπό να αποτραπεί το ενδεχόμενο τα νομικά πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί για αδικήματα εμπορίας ανθρώπων να λαμβάνουν τέτοιες μορφές δημόσιας βοήθειας.

Η παράγραφος 2 προστίθεται για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες νομικά πρόσωπα υπέχουν ευθύνη για διακεκριμένο αδίκημα λόγω οποιασδήποτε από τις περιστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2. Στις περιπτώσεις αυτές, οι κυρώσεις που επιβάλλονται σε νομικά πρόσωπα, κατά περίπτωση, περιλαμβάνουν: μέτρα προσωρινής ή οριστικής απαγόρευσης της άσκησης εμπορικής δραστηριότητας, θέση υπό δικαστική εποπτεία, δικαστική εκκαθάριση.

Με την προσέγγιση αυτή, η Επιτροπή επιδιώκει να καταστήσει υποχρεωτικά τα καθεστώτα

κυρώσεων κατά νομικών προσώπων, με σκοπό την ενίσχυση της αντίδρασης της ποινικής δικαιοσύνης κατά των νομικών προσώπων που εμπλέκονται σε αδικήματα εμπορίας ανθρώπων. Χρησιμοποιεί τα ίδια μέτρα, τα οποία είναι προαιρετικά στο ισχύον άρθρο 7. Η προσέγγιση αυτή διασφαλίζει την αναλογικότητα, καθώς προβλέπει δύο αυστηρές κυρώσεις για τα απλά αδικήματα και τρεις αυστηρότερες κυρώσεις για τα διακεκριμένα αδικήματα. Η προσθήκη της φράσης «κατά περίπτωση» πριν από το καθεστώς των δύο κυρώσεων διασφαλίζει την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας και τη διακριτική ευχέρεια των δικαστικών αρχών των κρατών μελών.

δ) Αναφορά στο νομικό πλαίσιο για τη δέσμευση και τη δήμευση

Το υφιστάμενο κείμενο του άρθρου 7 απαιτεί τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι οι αρμόδιες αρχές τους έχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν σε κατασχέσεις και δημεύσεις των οργάνων και προϊόντων που προέρχονται από τα αδικήματα τα οποία αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3. Η έκδοση της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, και συνεπώς του παρόντος άρθρου, προηγείται χρονικά του νομικού πλαισίου της ΕΕ για τη δέσμευση και τη δήμευση.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτείνει να συμπεριληφθεί ρητή αναφορά στους κανόνες της ΕΕ για τον εντοπισμό, τη δέσμευση, τη διαχείριση και τη δήμευση, ιδίως στην οδηγία ΕΕ/XX/YY του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[*προτεινόμενη οδηγία για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων*]²¹. Σύμφωνα με το προτεινόμενο άρθρο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι αρμόδιες αρχές τους έχουν το δικαίωμα να εντοπίζουν, να δεσμεύουν, να διαχειρίζονται και να δημεύουν, σύμφωνα με την οδηγία ΕΕ/XX/YY του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[*προτεινόμενη οδηγία για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων*]²², τα προϊόντα που προέρχονται από τα αδικήματα που αναφέρονται στην οδηγία, όπως τροποποιήθηκε, και τα όργανα που χρησιμοποιούνται ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για την τέλεση ή τη συμβολή στην τέλεση των αδικημάτων αυτών. Αυτό θα επιτρέψει την επικαιροποίηση της διάταξης της οδηγίας σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση, ώστε να αντικατοπτρίζει τις πρόσφατες αλλαγές στη νομοθεσία της ΕΕ για τα θέματα αυτά.

ε) Επίσημη θέσπιση εθνικών μηχανισμών παραπομπής και εθνικών σημείων επαφής για την παραπομπή των θυμάτων

Επί του παρόντος, το άρθρο 11 παράγραφος 4 απαιτεί από τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συσταθούν κατάλληλοι μηχανισμοί που αποβλέπουν στον έγκαιρο εντοπισμό θυμάτων και στην παροχή συνδρομής και βοήθειας σ' αυτά, σε συνεργασία με τις σχετικές οργανώσεις στήριξης. Οι μηχανισμοί αυτοί ονομάζονται επίσης μηχανισμοί παραπομπής.

Το 2020 η Επιτροπή ανέφερε ότι σχεδόν όλα τα κράτη μέλη είχαν θεσπίσει τέτοιους επίσημους ή ανεπίσημους μηχανισμούς²³. Οι εν λόγω μηχανισμοί λαμβάνουν πολύ διαφορετικές μορφές σε εθνικό επίπεδο. Οι διαφορές στη δομή και τις πρακτικές μπορεί να παρεμποδίσουν ή να επιβραδύνουν την παραπομπή των θυμάτων σε επαρκείς υπηρεσίες προστασίας, συνδρομής και στήριξης, ιδίως σε διασυνοριακό πλαίσιο, όταν τα θύματα

²¹ COM (2022) 245.

²² COM (2022) 245.

²³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Study on Reviewing the functioning of Member States' national and transnational referral mechanisms (Μελέτη σχετικά με την επανεξέταση της λειτουργίας των εθνικών και διακρατικών μηχανισμών παραπομπής των κρατών μελών), 16.10.2020, διαθέσιμη στη [διεύθυνση](#).

εντοπίζονται σε χώρα διαφορετική από εκείνη στην οποία έπεσαν θύματα εκμετάλλευσης ή όταν υφίστανται εκμετάλλευση σε περισσότερες από μία χώρες. Η Επιτροπή προτείνει στα κράτη μέλη να επισημοποιήσουν τη θέσπιση των εθνικών μηχανισμών παραπομπής μέσω νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων και να ορίσουν εθνικά σημεία επαφής για την παραπομπή των θυμάτων. Για τον σκοπό αυτόν, η απαίτηση αυτή συμπεριλαμβάνεται μέσω τροποποίησης του άρθρου 11 παράγραφος 4.

Η παρούσα πρόταση αναμένεται να εξορθολογίσει περαιτέρω την πρακτική των εθνικών μηχανισμών παραπομπής, με σκοπό τη βελτίωση της παραπομπής των θυμάτων σε διασυνοριακές υποθέσεις. Αυτό θα συμπληρωθεί με την κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για τους εθνικούς μηχανισμούς παραπομπής, οι οποίες θα συμβάλουν στην περαιτέρω εναρμόνιση της δομής και των πρακτικών τους. Η τροποποίηση του άρθρου 11 παράγραφος 4 αποτελεί επίσης το πρώτο βήμα προς τη θέσπιση ευρωπαϊκού μηχανισμού παραπομπής, σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2021-2025.

στ) Θέσπιση νέων αδικημάτων σχετικά με τη χρήση υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης εφόσον ο χρήστης γνωρίζει ότι το πρόσωπο είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων

Επί του παρόντος, το άρθρο 18 παράγραφος 4 απαιτεί τα κράτη μέλη να εξετάζουν το ενδεχόμενο λήψης μέτρων για την ποινικοποίηση της χρήσης υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης, εφόσον ο χρήστης γνωρίζει ότι το πρόσωπο που παρέχει τις υπηρεσίες είναι θύμα αδικήματος εμπορίας ανθρώπων. Πρόκειται για προαιρετική διάταξη την οποία τα κράτη μέλη δεν ήταν υποχρεωμένα να μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο.

Μολονότι η προσέγγιση αυτή παρείχε ευελιξία στα κράτη μέλη, το τοπίο της μεταφοράς αυτής της διάταξης στο εθνικό δίκαιο κυμαίνεται από την πλήρη απουσία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο έως τη μεταφορά που περιορίζεται σε ορισμένες μορφές εκμετάλλευσης, και από την πλήρη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο έως τη θέσπιση αυστηρότερων μέτρων. Αυτή η έλλειψη εναρμόνισης μπορεί να έχει αντίκτυπο στη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών που υιοθετούν διαφορετικές προσεγγίσεις. Επιπλέον, σύμφωνα με την εκτίμηση επιπτώσεων, η δράση που αποσκοπεί στη μείωση της ζήτησης μπορεί να περιλαμβάνει ένα βήμα προόδου όσον αφορά την αντίδραση της ποινικής δικαιοσύνης. Η εστίαση στη ζήτηση αναμένεται να μειώσει τον αριθμό των υποθέσεων και των θυμάτων μέσω της αντιμετώπισης των τομέων που τροφοδοτούν όλες τις μορφές εκμετάλλευσης. Από την αξιολόγηση της οδηγίας προέκυψε ότι 19 κράτη μέλη έχουν θεσπίσει είτε νομοθεσία που ποινικοποιεί την εν γνώσει χρήση των υπηρεσιών που παρέχονται από θύματα εμπορίας ανθρώπων για όλες τις μορφές εκμετάλλευσης²⁴ είτε νομοθεσία που ποινικοποιεί άμεσα ή έμμεσα την εν γνώσει χρήση υπηρεσιών που παρέχονται από θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης²⁵.

Η Επιτροπή προτείνει να καταστεί υποχρεωτική για τα κράτη μέλη η ποινικοποίηση της χρήσης υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης, εφόσον ο χρήστης γνωρίζει ότι το πρόσωπο που παρέχει τις υπηρεσίες είναι θύμα αδικήματος εμπορίας ανθρώπων. Αυτό επιτυγχάνεται με την απαλοιφή του άρθρου 18 παράγραφος 4 και την προσθήκη νέου άρθρου 18α με το ίδιο κείμενο του ισχύοντος άρθρου 18 παράγραφος 4, αλλά χωρίς την επιλογή που επιτρέπει στα κράτη μέλη να «εξετάσουν το ενδεχόμενο» ποινικοποίησης.

²⁴ BG· HR· HU· LT, MT, PT, RO, SI. Επιπλέον, η νομοθεσία της Ελλάδας (EL) καλύπτει τη σεξουαλική και εργασιακή εκμετάλλευση.

²⁵ DE, EST, FI, FR, IE, LV, LU, NL, SE, EL, CY.

Αναμένεται ότι αυτή η νομοθετική αλλαγή θα οδηγήσει σε περαιτέρω εναρμόνιση της αντίδρασης της ποινικής δικαιοσύνης στη μείωση της ζήτησης, μεταξύ άλλων απαιτώντας από τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν τους νέους κανόνες σε όλες τις μορφές εκμετάλλευσης, και θα έχει θετικό αντίκτυπο στη συνεργασία σε διασυνοριακές υποθέσεις.

Η παράγραφος 2 απαιτεί από τα κράτη μέλη να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι τα αδικήματα που σχετίζονται με την εν γνώσει χρήση υπηρεσιών εκμετάλλευσης τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινές και κυρώσεις.

ζ) Θέσπιση απαίτησης υποβολής εκθέσεων για το νέο άρθρο 18α

Το προτεινόμενο άρθρο 23 παράγραφος 3 εισάγει απαίτηση για υποβολή έκθεσης από την Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, στην οποία θα αξιολογείται το κατά πόσον τα κράτη μέλη έχουν λάβει τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν με τους νέους κανόνες σχετικά με την εν γνώσει χρήση υπηρεσιών που προέρχονται από εκμετάλλευση, καθώς και ο αντίκτυπος των εν λόγω μέτρων. Η έκθεση υποβάλλεται [έως πέντε έτη μετά την προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο]. Αυτό θα εξασφαλίσει επαρκή αξιολόγηση και υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα μέτρα που προτείνει η Επιτροπή μετά από επαρκές χρονικό διάστημα που θα παρέχει τη δυνατότητα ανάλυσης της μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο και του αντικτύπου των νέων κανόνων.

η) Απαίτηση για ετήσια συλλογή δεδομένων και υποβολή εκθέσεων σχετικά με τους δείκτες στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων

Επί του παρόντος, το άρθρο 19 προβλέπει ότι οι εθνικοί εισηγητές και οι ισοδύναμοι μηχανισμοί εκτελούν καθήκοντα, συμπεριλαμβανομένης της συγκέντρωσης στατιστικών στοιχείων και της υποβολής αναφορών στο πλαίσιο της ανά διετία υποβολής έκθεσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στις ενέργειες για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Η συλλογή δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ πραγματοποιείται ανά διετία σύμφωνα με τα άρθρα 19 και 20.

Ωστόσο, από την αξιολόγηση της οδηγίας προέκυψε ότι εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά στη συλλογή δεδομένων, ιδίως όσον αφορά τους δείκτες ποινικής δικαιοσύνης και τα αδικήματα που αφορούν τη χρήση υπηρεσιών που προέρχονται από εκμετάλλευση, και ότι η δημοσίευση σχετικών στατιστικών στοιχείων συχνά συμβαίνει αρκετά μεγάλο διάστημα μετά το τέλος της περιόδου αναφοράς (συνήθως περίπου δύο έτη).

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτείνει να θεσπιστεί η υποχρέωση των κρατών μελών να συλλέγουν και να υποβάλλουν στην Επιτροπή δεδομένα σχετικά με την εμπορία ανθρώπων κάθε χρόνο, μέσω ενός νέου άρθρου 19α, το οποίο καθορίζει τους δείκτες για τη συλλογή των εν λόγω δεδομένων. Στην πρώτη παράγραφο του εν λόγω άρθρου προβλέπεται η υποχρέωση των κρατών μελών να συλλέγουν δεδομένα για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων τους για την καταπολέμηση των αδικημάτων εμπορίας ανθρώπων. Στην παράγραφο 2 προσδιορίζεται το ελάχιστο σύνολο δεικτών που θα πρέπει να αποτελούν μέρος της συλλογής δεδομένων (αριθμός καταγεγραμμένων θυμάτων· αριθμός υπόπτων, διωκόμενων και καταδικασθέντων προσώπων για αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 2 και στο προτεινόμενο άρθρο 18α) και επίπεδο ανάλυσης.

Στην παράγραφο 3 ορίζεται ότι τα κράτη μέλη διαβιβάζουν ετησίως στην Επιτροπή, έως την 1η Ιουλίου κάθε έτους, τα στατιστικά δεδομένα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 για το προηγούμενο έτος σε τυποποιημένο μορφότυπο που παρέχει η Επιτροπή. Προκειμένου να

επιταχυνθεί η διαθεσιμότητα των στατιστικών στοιχείων, το άρθρο 19α θα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή την ημερομηνία έναρξης ισχύος της τροποποιητικής οδηγίας.

Το μέτρο αυτό αναμένεται να βελτιώσει την πληρότητα, τη συνοχή και τη συγκρισιμότητα των δεδομένων μεταξύ διαφορετικών περιόδων αναφοράς και κρατών μελών. Θα βελτιώσει επίσης τη συλλογή δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ. Αυτό θα συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση της πλήρους έκτασης της εμπορίας ανθρώπων εντός της ΕΕ. Η μείωση του διαστήματος διενέργειας της συλλογής δεδομένων από δύο έτη σε ένα έτος θα διασφαλίσει επίσης ότι τα δημοσίως διαθέσιμα δεδομένα είναι πιο επικαιροποιημένα και πλησιέστερα στην περίοδο αναφοράς κατά τη στιγμή της δημοσίευσης.

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 82 παράγραφος 2 και το άρθρο 83 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

[Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής²⁶,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών²⁷,]

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η εμπορία ανθρώπων συνιστά σοβαρό έγκλημα, το οποίο διαπράττεται συχνά στο πλαίσιο του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και κατάφωρη παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, και απαγορεύεται ρητά από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα για την Ένωση και τα κράτη μέλη.
- (2) Η οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁸ αποτελεί την κύρια νομική πράξη της Ένωσης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων αυτού του εγκλήματος. Η εν λόγω οδηγία καθορίζει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων με τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων. Περιλαμβάνει επίσης κοινές διατάξεις για την ενίσχυση της πρόληψης και της προστασίας των θυμάτων, λαμβανομένης υπόψη της διάστασης του φύλου.

²⁶ ΕΕ C της , σ .

²⁷ ΕΕ C της , σ .

²⁸ Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου ([ΕΕ L 101 της 15.4.2011, σ. 1](#)).

- (3) Η στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2021-2025²⁹ καθορίζει μια πολιτική απόκριση με την οποία υιοθετείται πολυτομεακή και ολοκληρωμένη προσέγγιση από την πρόληψη και την προστασία των θυμάτων έως τη δίωξη και την καταδίκη των διακινητών. Περιλάμβανε σειρά δράσεων που έπρεπε να υλοποιηθούν με την ενεργό συμμετοχή οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Ωστόσο, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι εξελισσόμενες τάσεις στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και οι ελλείψεις που εντόπισε η Επιτροπή, και να ενταθούν περαιτέρω οι προσπάθειες για την καταπολέμηση αυτού του εγκλήματος, είναι αναγκαίο να τροποποιηθεί η οδηγία 2011/36/ΕΕ. Οι εντοπισθείσες απειλές και τάσεις, οι οποίες απαιτούν τη θέσπιση νέων κανόνων, αφορούν ιδίως τους τρόπους δράσης των διακινητών, συμπεριλαμβανομένης της διάπραξης ή της διευκόλυνσης αδικημάτων που αφορούν την εμπορία ανθρώπων μέσω τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών. Οι εντοπισθείσες ελλείψεις στην αντίδραση του ποινικού δικαίου, οι οποίες απαιτούν προσαρμογή του νομικού πλαισίου, σχετίζονται με αδικήματα που αφορούν την εμπορία ανθρώπων και διαπράττονται προς το συμφέρον νομικών προσώπων, με το σύστημα συλλογής δεδομένων και με τα εθνικά συστήματα που αποσκοπούν στον έγκαιρο εντοπισμό των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, καθώς και στην παροχή συνδρομής και στήριξης σε αυτά.
- (4) Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η σταθερή αύξηση του αριθμού και της σημασίας των αδικημάτων που αφορούν την εμπορία ανθρώπων και τα οποία διαπράττονται για άλλους σκοπούς πέραν της σεξουαλικής ή εργασιακής εκμετάλλευσης, είναι αναγκαίο να συμπεριληφθούν ο καταναγκαστικός γάμος και η παράνομη υιοθεσία στις μορφές εκμετάλλευσης που απαριθμούνται ρητά στην οδηγία και να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο των εθνικών τους νομικών συστημάτων το ευρύτερο δυνατό φάσμα μορφών εκμετάλλευσης, στον βαθμό που αυτές πληρούν τα συστατικά στοιχεία της εμπορίας ανθρώπων.
- (5) Όλο και περισσότερα αδικήματα που αφορούν την εμπορία ανθρώπων διαπράττονται ή διευκολύνονται μέσω τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών. Οι διακινητές χρησιμοποιούν το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μεταξύ άλλων, για να στρατολογήσουν, να διαφημίζουν ή να εκμεταλλεύονται θύματα, να ασκούν έλεγχο και να οργανώνουν τις μεταφορές. Το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιούνται επίσης για τη διανομή υλικού εκμετάλλευσης. Η τεχνολογία της πληροφορίας παρεμποδίζει επίσης την έγκαιρη ανίχνευση του εγκλήματος και τον εντοπισμό των θυμάτων και των δραστών. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να συμπεριληφθεί ρητά η διαδικτυακή διάσταση του εγκλήματος στο νομικό πλαίσιο.
- (6) Προκειμένου να ενισχυθεί η αντίδραση της ποινικής δικαιοσύνης σε αδικήματα εμπορίας ανθρώπων που διαπράττονται προς όφελος νομικών προσώπων και να αποτραπεί η διάπραξη των αδικημάτων αυτών, είναι αναγκαίο να ενισχυθεί το καθεστώς κυρώσεων κατά νομικών προσώπων με αναλογική υποχρεωτική προσέγγιση. Ως εκ τούτου, το προαιρετικό καθεστώς κυρώσεων που ορίζεται στην οδηγία 2011/36/ΕΕ αντικαθίσταται από ένα υποχρεωτικό καθεστώς κυρώσεων που εφαρμόζεται όταν ένα νομικό πρόσωπο υπέχει ευθύνη σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφοι 1 και 2.

²⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2021-2025 [COM(2021) 171 final της 14.4.2021].

- (7) Για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, πρέπει να αξιοποιηθούν πλήρως τα υφιστάμενα μέσα για τη δέσμευση και τη δήμευση προϊόντων και οργάνων εγκλήματος, όπως η οδηγία ΕΕ/XX/YY του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [*προτεινόμενη οδηγία για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων*]³⁰. Θα πρέπει να ενθαρρύνεται η χρήση των δεσμευμένων και δημευθέντων οργάνων και προϊόντων των εγκλημάτων που αναφέρονται στην οδηγία 2011/36/ΕΕ για τη στήριξη της παροχής συνδρομής στα θύματα και της προστασίας τους, περιλαμβανομένης και της αποζημίωσης των θυμάτων και για διασυνοριακές δραστηριότητες επιβολής του ενωσιακού δικαίου για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων.
- (8) Προκειμένου να ενισχυθεί η εθνική ικανότητα εντοπισμού των θυμάτων σε πρώιμο στάδιο και παραπομπής τους στις κατάλληλες υπηρεσίες προστασίας, συνδρομής και στήριξης, είναι αναγκαίο να θεσπιστούν, με νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις, εθνικοί μηχανισμοί παραπομπής στα κράτη μέλη. Η θέσπιση επίσημων εθνικών μηχανισμών παραπομπής και ο ορισμός εθνικών σημείων επαφής για την παραπομπή των θυμάτων αποτελούν βασικά μέτρα για την ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας.
- (9) Προκειμένου να ενισχυθούν και να εναρμονιστούν περαιτέρω οι προσπάθειες της ποινικής δικαιοσύνης όσον αφορά τη μείωση της ζήτησης σε όλα τα κράτη μέλη, είναι σημαντικό να ποινικοποιηθεί η χρήση υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης εφόσον ο χρήστης γνωρίζει ότι το πρόσωπο που παρέχει τις υπηρεσίες είναι θύμα αδικήματος που αφορά την εμπορία ανθρώπων. Η ποινικοποίηση της πράξης αυτής αποτελεί μέρος μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για τη μείωση της ζήτησης, η οποία αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των υψηλών επιπέδων ζήτησης που ευνοούν όλες τις μορφές εκμετάλλευσης.
- (10) Η συλλογή ακριβών και συνεκτικών δεδομένων και η έγκαιρη δημοσίευση των συλλεγόμενων δεδομένων και στατιστικών στοιχείων είναι θεμελιώδους σημασίας για τη διασφάλιση πλήρους γνώσης σχετικά με την έκταση της εμπορίας ανθρώπων εντός της Ένωσης. Η θέσπιση απαίτησης για τα κράτη μέλη να συλλέγουν και να υποβάλλουν στην Επιτροπή στατιστικά δεδομένα σχετικά με την εμπορία ανθρώπων κάθε χρόνο με εναρμονισμένο τρόπο αναμένεται να αποτελέσει σημαντικό βήμα για τη βελτίωση της γενικής κατανόησης του φαινομένου και τη διασφάλιση της υιοθέτησης πολιτικών και στρατηγικών βάσει δεδομένων. Λόγω της σημασίας που έχει η ύπαρξη επικαιροποιημένων στατιστικών δεδομένων το συντομότερο δυνατόν, είναι σκόπιμο να καθοριστεί η ημερομηνία εφαρμογής του άρθρου σχετικά με τη συλλογή δεδομένων στο συντομότερο δυνατό χρονικό σημείο, που είναι η ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας.
- (11) Δεδομένου ότι οι στόχοι της παρούσας οδηγίας, συγκεκριμένα η πρόληψη και η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και η προστασία των θυμάτων αυτού του εγκλήματος, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορεί, ως εκ τούτου, λόγω της κλίμακας και των συνεπειών της δράσης, να επιτευχθεί καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση μπορεί να θεσπίσει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, όπως αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται

³⁰ COM (2022) 245.

στο ίδιο άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη αυτού του στόχου.

- (12) Η οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως τον σεβασμό και την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, την απαγόρευση της δουλείας, της καταναγκαστικής εργασίας και της εμπορίας ανθρώπων, το δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου, την απαγόρευση των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, το δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια, την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, την ελευθερία επιλογής επαγγέλματος και το δικαίωμα προς εργασία, την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, τα δικαιώματα του παιδιού, τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και την απαγόρευση της παιδικής εργασίας, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου, τις αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας ποινικών αδικημάτων και ποινών. Ειδικότερα, η παρούσα οδηγία επιδιώκει να εξασφαλίσει την πλήρη τήρηση των εν λόγω δικαιωμάτων και αρχών, που πρέπει να εφαρμόζονται αναλόγως.
- (13) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 και το άρθρο 4α παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, η Ιρλανδία δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της. [Η] Σύμφωνα με το άρθρο 3 και το άρθρο 4α παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ιρλανδία γνωστοποίησε [, με επιστολή της ...] την επιθυμία της να συμμετάσχει στην έκδοση και εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.
- (14) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της.
- (15) Σύμφωνα με την κοινή πολιτική δήλωση, της 28ης Σεπτεμβρίου 2011, των κρατών μελών και της Επιτροπής σχετικά με τα επεξηγηματικά έγγραφα³¹, τα κράτη μέλη ανέλαβαν να συνοδεύουν, σε αιτιολογημένες περιπτώσεις, την κοινοποίηση των μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο με ένα ή περισσότερα έγγραφα στα οποία θα επεξηγείται η σχέση ανάμεσα στα συστατικά στοιχεία μιας οδηγίας και στα αντίστοιχα μέρη των νομικών πράξεων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο. Όσον αφορά την παρούσα οδηγία, ο νομοθέτης θεωρεί ότι η διαβίβαση τέτοιων εγγράφων είναι δικαιολογημένη.
- (16) Επομένως, η οδηγία 2011/36/ΕΕ θα πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως,

³¹ ΕΕ C 369 της 17.12.2011, σ. 14.

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Τροποποιήσεις της οδηγίας 2011/36/ΕΕ

Η οδηγία 2011/36/ΕΕ τροποποιείται ως εξής:

- 1) στο άρθρο 2 παράγραφος 3, στο τέλος της παραγράφου προστίθεται η φράση «ή τον καταναγκαστικό γάμο ή την παράνομη υιοθεσία».
- 2) προστίθεται το ακόλουθο άρθρο 2α:

«Άρθρο 2α

Αδικήματα σχετικά με την εμπορία ανθρώπων

που διαπράττονται ή διευκολύνονται μέσω τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι οι εκ προθέσεως τελούμενες πράξεις και τα μέσα που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 και η εκμετάλλευση, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 3, περιλαμβάνουν πράξεις που διαπράττονται μέσω τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών.»

- 3) Τα άρθρα 6 και 7 αντικαθίστανται από το ακόλουθο κείμενο:

«Άρθρο 6

Κυρώσεις κατά νομικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι το νομικό πρόσωπο το οποίο υπέχει ευθύνη βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 1 ή 2 υπόκειται σε χρηματικές ποινές ποινικής ή μη ποινικής φύσης και, κατά περίπτωση, στις ακόλουθες κυρώσεις:

- α) αποκλεισμό από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις ή επιδοτήσεις·
- β) προσωρινό ή οριστικό κλείσιμο των εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του αδικήματος.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι το νομικό πρόσωπο το οποίο υπέχει ευθύνη βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 1 ή 2 για διακεκριμένο αδίκημα λόγω οποιασδήποτε από τις περιστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 υπόκειται, κατά περίπτωση, στις ακόλουθες κυρώσεις:

- α) μέτρα προσωρινής ή οριστικής απαγόρευσης της άσκησης εμπορικής δραστηριότητας·

- β) θέση υπό δικαστική εποπτεία·
 - γ) δικαστική εκκαθάριση.
3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι κυρώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.»

Άρθρο 7
Δέσμευση και δήμευση

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι οι αρμόδιες αρχές τους είναι δυνατόν να εντοπίζουν, να δεσμεύουν, να διαχειρίζονται και να δημεύουν, σύμφωνα με την οδηγία ΕΕ/XX/YY του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [*προτεινόμενη οδηγία σχετικά με την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων*]³², τα προϊόντα οποιουδήποτε από τα αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία και τα όργανα που χρησιμοποιούνται ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για την τέλεσή τους ή τη συμβολή στην τέλεσή τους.»

- 4) Το άρθρο 11 παράγραφος 4 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να θεσπίσουν, με νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις, εθνικούς μηχανισμούς παραπομπής με στόχο τον έγκαιρο εντοπισμό των θυμάτων, καθώς και την παροχή συνδρομής και στήριξης σ' αυτά, σε συνεργασία με τις σχετικές οργανώσεις υποστήριξης, και να ορίσουν εθνικά σημεία επαφής για την παραπομπή των θυμάτων.»

- 5) Στο άρθρο 18, η παράγραφος 4 απαλείφεται.

- 6) προστίθεται το ακόλουθο άρθρο 18α:

«Άρθρο 18α

*Αδικήματα σχετικά με τη χρήση υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης
εφόσον ο χρήστης γνωρίζει ότι το πρόσωπο που παρέχει τις υπηρεσίες είναι θύμα
αδικήματος που σχετίζεται με εμπορία ανθρώπων*

1. Προκειμένου να καταστεί αποτελεσματικότερη η πρόληψη και η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με την αποθάρρυνση της ζήτησης, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να χαρακτηριστεί ως ποινικό αδίκημα η χρήση υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 2, εφόσον ο χρήστης γνωρίζει ότι το πρόσωπο που παρέχει τις υπηρεσίες είναι θύμα ενός από τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 2.

³² COM (2022) 245.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι ένα αδίκημα όπως ορίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 τιμωρείται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινές και κυρώσεις.»

7) προστίθεται το ακόλουθο άρθρο 19α:

«Άρθρο 19α

Συλλογή δεδομένων και στατιστικά στοιχεία

1. Τα κράτη μέλη συλλέγουν στατιστικά δεδομένα για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων τους στην καταπολέμηση των αδικημάτων που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία.

2. Τα στατιστικά δεδομένα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα ακόλουθα:

- α) τον αριθμό των καταγεγραμμένων θυμάτων των αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 2, με ανάλυση ανά οργανισμό καταχώρισης, φύλο, ηλικιακές ομάδες (παιδιά/ενήλικες), ιθαγένεια και μορφή εκμετάλλευσης·
- β) τον αριθμό των υπόπτων για αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 2, με ανάλυση ανά φύλο, ηλικιακές ομάδες (παιδιά/ενήλικες), ιθαγένεια και μορφή εκμετάλλευσης·
- γ) τον αριθμό των προσώπων που διώκονται για τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 2, με ανάλυση ανά φύλο, ηλικιακές ομάδες (παιδιά/ενήλικες), ιθαγένεια, μορφή εκμετάλλευσης, φύση της τελικής απόφασης για την άσκηση δίωξης·
- δ) τον αριθμό των αποφάσεων για την άσκηση δίωξης (κατηγορία για τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 2, κατηγορία για άλλα ποινικά αδικήματα, απόφαση μη απαγγελίας κατηγορίας, άλλο)·
- ε) τον αριθμό των προσώπων που έχουν καταδικαστεί για αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 2, με ανάλυση ανά φύλο, ηλικιακές ομάδες (παιδιά/ενήλικες), ιθαγένεια και μορφή εκμετάλλευσης·
- στ) τον αριθμό των δικαστικών αποφάσεων (αθωωτικές, καταδικαστικές, άλλες) για τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 2, για πρωτοβάθμιες, δευτεροβάθμιες και τελεσίδικες αποφάσεις (ή αποφάσεις ανώτερου δικαστηρίου)·
- ζ) τον αριθμό των υπόπτων, των προσώπων που διώκονται και καταδικάζονται για τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 18α, με ανάλυση ανά φύλο και ηλικιακές ομάδες (παιδιά/ενήλικες).

3. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν ετησίως στην Επιτροπή, έως την 1η Ιουλίου κάθε έτους, τα στατιστικά στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 2 για το προηγούμενο έτος.

8) Στο άρθρο 23 προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος 3:

«3. Η Επιτροπή [πέντε έτη μετά την προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο] υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έκθεση στην οποία αξιολογείται το κατά πόσον τα κράτη μέλη έχουν λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν με το άρθρο 18α και ο αντίκτυπος των εν λόγω μέτρων.»

Άρθρο 2

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο ένα έτος από την έναρξη ισχύος της. Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων.

Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αποφασίζεται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εθνικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.
3. Το άρθρο 1 σημείο 7), με το οποίο προστίθεται το άρθρο 19α στην οδηγία 2011/36/ΕΕ, αρχίζει να εφαρμόζεται την ημέρα που αναφέρεται στο άρθρο 3.

Άρθρο 3

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 4

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Η Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος